

הקב"ה העליונה, שכל תקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן
 מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא, איר עלינו אור מעין
 האור הראשון, ותחדש תולדת התקון ההוא במי שקבלו.
 והנה על פי זה נצטרנו בתו הפסח, בכל הענינים
 שנצטרנו, לזכר יציאת מצרים; כי בהיות התקון ההוא תקון
 גדול מאד שנתקנו בו, וכמו שזכרנו למעלה, הקב"ע שבשוב
 תקופת הזמן ההוא איר עלינו אור מעין האור שהאיר אז,
 ותחדש בנו תולדת אותו התקון, ועל פן נתחכנו באותם
 הענינים כלם.

דבר ה' - 160

(2)

כלל קלח דין ישי המלחות וערב ראש השנה:
 באהבת הקב"ה את עמו ישראל, הרבה להיטיב אותנו וצונו לשוב בכל עת
 שנחטא, ואף שהתשובה טובה בכל עת, מימ חודש אלול הוא מוכרח ומוכן יותר
 שמקובל תשובתו משאר ימות השנה, לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת נבחרנו לעם,
 שכשהמאור ישראל בעגל ונשחברו הלוחות ביום פתחו ואח"כ עלה בשר וההפלה
 ואמר לו הקב"ה פסל לך ונתרצה ליתן לו לגחות שניות, ואז עלה בשר אלול ונשתהה
 שם עד יום שיהיה צר כפרה, ואיחא בתנא דבי אליהו, ישראל היו נוהגים כל אותם
 הימים צום ותענית ויום אחרון שבכולם דהיינו בעשרה בתשרי גורו תענית ולכו בתענית,
 ולפיכך נקבע אותו יום דהיינו יום הכפורים לכפרה לעולם, ולפי שהיו ימים אלו ימי
 רצון מאד, לכן בכל שנה ושנה מתעורר עוד הרחמים למעלה והם ימי רצון, ולפי שכשעלה
 משה תקעו בשופר במחנה להודיע לישראל שלא יטעו עוד, לכן גם אנחנו נוהגים לתקוע
 בשופר בכל יום מריה אלול, והוקעין בכל החודש חוץ עריה, כדי להפסיק בין תקיעת
 רשות לחובה, ויש מקומות שתוקעין גם כמנחה, ויש מתחילין מיום א' דרי"ח, ויש מיום
 ב', ועיקר התקיעות הוא לעורר לב העם ולהחריד לכוהם שיעוררו לכוהם לתשובה,
 כי כן טבע קול השופר להחריד, כמשיכ אם יהקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, וחייב
 כל אדם ע"פ להכין את עצמו ליום שיכנס למשפט לפני ה' ברי"ה ל' יום קודם לתשובה
 ותפלה, ויתן כל לבו רק בעבודת ה', ונחמו רמו לזה, אני לודי ורודי ל' יום אלול,
 ולכן ירכה בכל החודש בהשוכה ותפלה וצדקה

ספר - ויי' אלול

(3)

תקיעת השופר קודם לנתינת הלוחות השניות לימד אותנו שאין לנו גם
 ארבעים ימים קודם מתן התורה, אלא צריך לבדוק ולהשיג על המעשים,
 ולהיות ראויים למתן התורה, וכך בכל אלול, בשעת תקיעת השופר, אנו צריכים
 להתעורר ולבדוק את עצמנו, בשעת תקיעת השופר צריך להתחנך אלנו
 ויכירן חרדת הדין שהיה בזמן נתינת הלוחות השניות, יש צורך בחדת הדין,
 מפני שהתורה היא חלק מקבלת התורה בטהרה.

ספר - ויי' אלול

(4)

ישנה בניה על שקידה; על "הגית בו
 יומם ולילה" וכו' והשם א. מ. ממש. היגיעה השקידה בלי הפסק - זה משג
 של ישיבה, וזה הכרח של ישיבה, בישיבה הכול הוא קודש לתורה, "כי הם
 חייבו ואורך ימיהם ובהם הגהה יומם ולילה" וכו' (ברם אהם שלם) ממש כפשוטו,
 זו היא התכלית העיקרית של ישיבה, וכל מי שבא לישיבה, וכל מי שבמצא
 בישיבה, יודע זאת, שהתורה היא כל הדינים שלו, הכל נמצא בתורה, ובה
 צריך לעסוק כל הזמן, על האדם לפנות עצמו מכל עיסוקי, ולהכין עצמו
 ללימוד התורה באופן שלא יהיה לו עיסוק אחר אלא התורה. בישיבה, כל הזמן
 הוא קודש ללימוד התורה.

שקידת התורה היא העיקר, בלימוד התורה אי אפשר להתגדל על ידי
 כשרון בלבד, אלא עיקר העיקרים היא השקידה, ולשם כך יש צורך באהבת
 תורה, אהבת התורה ושקידתה הם חלק מן החיובים של אדם מישראל.
 ובלעדיהם אין אפשרות להגיע לכלום, יש צורך באהבת תורה, ובהכרח "כי הם
 חייבו ואורך ימיהם" (ברם אהם שלם) ממש ולא כמליצה, ולכן צריך לשאוף.

התחלה יכולה להיות קטנה, אבל יש צורך שהיא תהיה קבועה, בתורה יש
 הבטחה מיוחדת, יותר מאשר בדברים אחרים, שאם אדם מכין עצמו לתורה,
 ומטהר עצמו מלמטה, מסייעים לו מלמעלה, זה היסוד העיקרי שעליו בניה
 כל עבודת ה', אנו מטהרים עצמנו מלמטה, והקודש ברוך הוא עוזר לנו
 מלמעלה, אך ההכנה לתורה צריכה להיעשות בצורה קבועה, בלי התנוונות.

היג' אלול

(5)

סוד התקידות (שרש העבודה התמימה הוא שיתפטר
 ויחצת אצל האדם מה חובתו בעולמו ויקמה צריף שישים
 מבוטו ומגמחו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו, והנה מה
 שהורונו חכמינו ז"ל הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג
 על ה' ולהנות מזיו שכינתו שנהו התענוג האמתי והעדין.
 הגדול מכל העדוניהם שיקולים להפצא, ומקום העדין הזה
 באמת הוא העולם הבא, פי הוא הנברא בתקנה המצטרפת
 לדבר הזה, אך הדרך כדי להגיע אל מחוז הקצנו זה, הוא
 זה העולם, והוא מה שאמרנו וזכרנום לברכה וכו': העולם
 הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא, והאמצעים הפגיעים
 את האדם לתכלית הנה, הם המצות אשר צננו עליהן האל
 יתברך שמו, ומקום עשיית המצות הוא רק העולם הזה, על
 פן הושם האדם בנה העולם פתחה כדי שעל ידי האמצעים
 האלה המזדמנים לו כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוצן
 לו, שהוא העולם הבא, לרנוח שם בשוכ. אשר קנה לו על
 ידי אמצעים אלה.

ספר - ויי' אלול

(6)

וע"כ קוראים פרשיות אלו תמיד בחדש אלול,
 שהוא קודם התחדשות שנה חדשה, היות וכל שנה
 היא יחידה בפני עצמה, שהיא התחדשות הבריאה,
 ולכל אדם יש את תפקידו המיוחד מה שצריך לתקן
 בהתחדשות הבריאה של שנה זו, וזה מרומז בפרשה
 זו, כי תצא למלחמה על אויביך, כי תצא, היינו
 בצאתך מהשנה שעברה לקראת השנה החדשה,
 למלחמה על אויביך, שצריך לפתוח במלחמה על
 אויבו המיוחד נקודת הרע שבקרבו, וכמ"כ מרומז
 בכי תצא למלחמה, שיהודי צריך להתגייס לצבא
 ה' ולהתמסר לגמרי למלחמה, שעיקר תפקידו של
 יהודי לקראת השנה החדשה הוא לשנות מציאותו
 וטבעיותו, שישנם כאלו שקודם הימים הנוראים
 עושים תשובה על חטאים פרטיים אלו או אחרים
 אך אינם משנים את מציאות חייהם, ועיקר העבודה
 והמלחמה היא לשנות את כל מציאותו וטבעיותו,
 שלזה צריך מסי"ג בכחות על טבעיים, ורק אז ונתנו
 ה' אלקיך בידך, כי להשיג נצחונות וכיבוש האויב
 שייך רק ע"י מסי"ג.

באהבת הקב"ה את עמו ישראל, הרבה להיטיב אותנו וצונו לשוב בכל עת
 שנחטא, ואף שהתשובה טובה בכל עת, מימ חודש אלול הוא מוכרח ומוכן יותר
 שמקובל תשובתו משאר ימות השנה, לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת נבחרנו לעם,
 שכשהמאור ישראל בעגל ונשחברו הלוחות ביום פתחו ואח"כ עלה בשר וההפלה
 ואמר לו הקב"ה פסל לך ונתרצה ליתן לו לגחות שניות, ואז עלה בשר אלול ונשתהה
 שם עד יום שיהיה צר כפרה, ואיחא בתנא דבי אליהו, ישראל היו נוהגים כל אותם
 הימים צום ותענית ויום אחרון שבכולם דהיינו בעשרה בתשרי גורו תענית ולכו בתענית,
 ולפיכך נקבע אותו יום דהיינו יום הכפורים לכפרה לעולם, ולפי שהיו ימים אלו ימי
 רצון מאד, לכן בכל שנה ושנה מתעורר עוד הרחמים למעלה והם ימי רצון, ולפי שכשעלה
 משה תקעו בשופר במחנה להודיע לישראל שלא יטעו עוד, לכן גם אנחנו נוהגים לתקוע
 בשופר בכל יום מריה אלול, והוקעין בכל החודש חוץ עריה, כדי להפסיק בין תקיעת
 רשות לחובה, ויש מקומות שתוקעין גם כמנחה, ויש מתחילין מיום א' דרי"ח, ויש מיום
 ב', ועיקר התקיעות הוא לעורר לב העם ולהחריד לכוהם שיעוררו לכוהם לתשובה,
 כי כן טבע קול השופר להחריד, כמשיכ אם יהקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, וחייב
 כל אדם ע"פ להכין את עצמו ליום שיכנס למשפט לפני ה' ברי"ה ל' יום קודם לתשובה
 ותפלה, ויתן כל לבו רק בעבודת ה', ונחמו רמו לזה, אני לודי ורודי ל' יום אלול,
 ולכן ירכה בכל החודש בהשוכה ותפלה וצדקה

ובמיוחד הדברים אמורים כלפי ארבעים הימים
 המיוחדים לתשובה, שהיעוד של תשובה הוא שיהודי
 ישנה את כל מציאותו, ויעמיד את כל המהות
 והמציאות שלו בדרגה יותר גבוהה. יש תשובה על
 חטאים, אבל יש תשובה על כל מהלך חייו של אדם,
 שהוא חי באופן ירוד ועליו לבנות כל מהותו מחדש,
 ואז נעמדים כנגדו כל כוחות הסט"א, והיצה"ר
 מעמיד למולו סוס ורכב עם רב ממך כדי לעצור
 אותו ולקצץ את כנפי רוחו שלא יוכל להתרומם
 קצת משפלותו, והיראה הזאת היא יראה פסולה,
 שאינה נובעת מיראת ה' שהיא יראת ה' טהורה
 עומדת לעד, וע"י היראה הפסולה מונע אותו היצה"ר
 בדרכו מלהגיע אל התכלית.

תיג' אלול

וחכמינו זכרונם לברכה
 אמרו (בבא בתרא ע"ב): "על-פן יאמר המושלים באו חשבון"
 (כמדבר כא, כז), "המושלים" - אלו המושלים בציצורם, "באו
 חשבון" - באו ונחשב חשבוננו של עולם! כי מי שאינו
 מושל בציצורו, לא ישים עצמו לזה לעולם, אך המושלים
 בציצורם הם יעשו את הדבר הזה וילמדוהו לאחרים לעשות
 אותו, הלוא האדם, רב שנות ימיו עומד לחשב חשבונות
 עסקיו, עסקי חיי שעה, ולמה לא ישים אל לבו אפלו שעה
 אחת גם לזאת לחשב מחשבת ממונה: מה הוא? ולמה בא
 לעולם? או מה מבקש ממנו מלך המלכים הקדוש-
 ברוך הוא? ומה יהיה סוף כל עניניו? זאת היא התרופה
 היותר גדולה וחזקה שתוכל להמציא נגד היצר, והיא קלה,
 ופעלתה גדולה, ופריה רב - שיצמד האדם בכל יום
 לפחות שעה אחת פנוי משאר כל המחשבות, לחשב רק על
 הענין הזה שאמרתי, ויבקש בלבו: מה עשו הראשונים
 אבות העולם שפך חשק ה' בהם? מה עשה משה רבנו,
 עליו השלום? מה עשה דוד משיחיה וכל הגדולים אשר
 היו לפניו? ויעלה בשכלו, מה טוב לאדם כל ימי חייו
 לעשות פן גם הוא יטוב לו!

דבר ה' אלול

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. חודש אלול הוא מהשערים המובילים לימים הנוראים, שבהם יבא מלך הכבוד. יש לבאר ענין חודש אלול, וכמו שכ' במסילת ישרים בריש ספרו וו"ל יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם חובתו בעולמו וכו', כמ"כ שורש העבודה בחדש זה ראשיתו שיתברר אצל האדם מה חובתו בתקופה הזו שהיא השער הגדול לימים נוראים. ויש להגדיר תפקיד התקופה, כדרך שאנו מוצאים במחלות הגוף, שיש שאדם מרגיש ליקוי כללי במצב בריאותו, ואין הרופאים יכולים לקבוע את שורש המחלה, והוא צריך להכנס לבית חולים לבדיקות יסודיות כלליות, כדי למצוא ממה באים המחלות ומהו השורש פורה ראש ולענה שהביאו למצב בריאות כה ירוד עד ששום תרופה לא עוזרת לו. כן הוא במובן הרוחני, שפעם בשנה

צריך האדם להכנס לבחי' בי"ח רוחני לעבור בדיקות כלליות על מצבו הרוחני האומלל, ולברר מהו שורש המחלה האוכלת בקרבו, עד שאחרי כל מה שמקבל על עצמו אינו זו ממקומו והכל חוזר לקדמותו. והסיבה כי עדיין לא עמד על שורש מחלתו, ועליו לעבור בדיקות יסודיות בארבעים ימים אלו, להכיר הליקוי שממנו באים כל סיבוכיו הרוחניים, ולדעת מה הם השרשים הרעים שבשלהם כל הרעה הזאת, עד כי אינו שולט על עצמו עוד כאשר עם לבנו.

10 וכמו שצריך לעבור את הבדיקות הללו על שורש מהותו באופן כללי, הרי בכלל זה גם צריך לחפש ולהכיר חובתו ותפקידו המיוחדים, לפי כללות הדור, שכל דור יש לו בעיות ויעודים מיוחדים, לפי הגיל, ולפי השנה, שיש ארץ קשה ושנה קשה הדורשת תפקידים מיוחדים מכל אחד. ומתחבולות היצה"ר לבלבל את האדם שלא ידע את תפקידו ויעודו ע"פ הנפש הדור והשנה, ואשרי האיש אשר פריו יתן בעתו שאז כל אשר יעשה יצלח.

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וגו', ופי' חז"ל (ב"ב פח:): ע"כ יאמרו המושלים אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון, בואו ונחשב חשבוננו של עולם וכו'. הביאור בזה שיש חשבון פרטי מכל מיני פרטים שיצה"ר מפתה בהם את האדם, אם במדות, אם בתאוות רעות ואם בסתם יצרים אפלים, ויש חשבוננו של עולם, חשבון שמקיף את כל מהות עולמו, שהרי כל אדם בפני עצמו הוא עולם קטן, ויש להתבונן האם ממלא הוא את יעודו ותפקידו בעולמו. והחשבון הזה יכולים לעשותו רק אלו המושלים ביצרים, כי אלה שאינם מושלים ביצרים, א"כ משוחדים הם מהיצרים והתאוות עד שאינם מסוגלים למצות עומק החשבון לאמיתו, ורק אלו שמושלים ביצרים רואים את הדברים לאמיתם.

15 והזמן גרמא, הימים הנוראים, לחשב חשבוננו של עולם בכל היקפו. כי כל שנה בפני עצמה היא יחידה נפרדת בתוך הבריאה הכללית, וכמו דאיתא ביסוה"ע (ח"ד פ"א או"ד) וביותר הרחיב הדיבור מזה בכתביו, שאם אמנם כל יום מששת ימי בראשית עד עתה הוא התחדשות ויש בו תיקונים מיוחדים, הרי במיוחד בכל שנה יש התחדשות רוחנית חדשה, בהתחדשות מדה חדשה שנאצלת ומתפשטת בבי"ע, והכל ע"י האדם שהוא בבחי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. והנה בתורת אבות (פר' ויצא) מקשה, דהא אנן קיי"ל בר"ה נידון העולם, ולמה אנו מתפללין אקצירי ומריעי בכל יום, כמאן דאמר אדם נידון בכל יום, עיי"ש מה שתי' בנועם אמריו. וע"פ האמור יתכן לפרש, כי מה שנוגע לכל נפש בחשבון הפרט ההתחדשות היא בכל יום, וכאומרם אדם נידון בכל יום, אבל ההתחדשות הנוגעת לכללות העולם היא בכל שנה, כלשון חז"ל בר"ה העולם נידון, והוא הן במה שנוגע לכללות העולם, והן לכללות חשבוננו של העולם קטן האדם. והעולה מכל זה שבכל שנה יש התחדשות יחידה ומיוחדת בתוך כללות הבריאה עם יעוד חדש.

תולדות אדם - אצלה - סוף ע' זכריה

[תרמ"ג]

הימים הללו מ' יום האחרונים שהיו ברצון' הם עצמם מסייעין לבנות בני ישראל לתשובה. כאשר דור המדבר היו חרדים מאוד לה' בימים אלו. וכמו שהחטא נשאר לדורות כמו שכתוב² אין לך פקידה שאין בה מעון העגל ממילא התשובה שעשו אז ותקנו החטא. בודאי היה גם כן לדורות. ומשה רבינו ע"ה תיקן בשורש נשמות בני ישראל בשמים כמו שכתוב³ שלא הניח זוית ברקיע שלא נתחבט עליה והם השרשים של נשמות בני ישראל שנמשלו ככוכבים ברקיע⁴. לכן בנקל על כל פנים לנו לתקן גופי החטאים. ועל ידי שלוחות שניות היו בדרך בעלי תשובות. נשאר ההארה שלהם גם עתה יותר מהימים של הלוחות הראשונות כי בעלי תשובה אתיין בחילא סגי⁵.

[תרנ"ז]

איתא בספרים¹ על חודש אלול אני לדודי ודודי לי (שהש"ה א כו). כי עיקר התשובה צריך להיות על זה לזכור כי נשתלחנו בעולם הזה לעשות רצונו יתברך שמו בלבד. ומה שטורדין בהבלי עולם ושוכחין העיקר. על זה צריך להיות עיקר התשובה לחזור לקבל על העבדות להיות מוכן רק לעשות רצונו יתברך. ועמך לא חפצתי בארץ (תהלים ע"ב ס"ג). ואם מקבלין זה העול בשלימות אני לדודי. ממילא ודודי לי.

למה אצלה - אצלה

למה אצלה - אצלה

ענין הישיבה המרכזית

יודשים מקדשת מכל ארץ ישראל¹. היא מרכז כל ארץ ישראל. לכן, גם ריכוזיות התורה צריכה להתגלות בה. התורה הכוללת את כל מקצועות התורה, כוללת כמובן גם לימוד האמונה. יש אחיזה בדברי הגר"א לחיוב לימוד אמונה: "היה אומר (הגאון מרילנא) שילמדו ספר הכוזרי הראשון שהוא קדוש וטהור ועיקרי אמונת ישראל ותורה תלויים בו"². אמ"כ יש ללמוד אמונה, ולימוד אמונה הוא הלימוד הגדול ביותר. "דע את אלהי אביך ועבדהו"³. האמונה תופיע לא מתוך חכמה ומחקרים, אלא מתוך האמונה עצמה⁴. בשיבתנו, ענינו המיוחד הוא השאיפה לכל - כחולם, לכלליות האלהית הגדולה ביותר. שאיפתנו היא לכל התורה כולה, שרק בכלליותה ובשלמותה היא "תמימה משיבת נפש"⁵. "מי ימלא גבורת ד' ישמע כל תהלתו"⁶. "למי נאה למלא גבורת ד', למי שיכול להשמיע כל תהלתו"⁷ - אנו שואפים לכל! כל התורה כולה: כל כלל-ישראל כולו. כל נשמות ונפשות ישראל, כל הצדיקים, הבינוניים והרשעים, שראשי התיבות שלהם הוא צבירי⁸: כל ארץ ישראל מתוך הכרת הקדושה שמקיפה את כולה.

למה הנוצ'י

ייחוד ענינו האלהי ושליחותו ההיסטורית, במערכת דורותינו הכללישאלית, של האי כהנא רבא וקדישא אאמור' הרב זצוק"ל, - אשר לפיכך נוצרו והותאמו, ביצירת האישיות הנשמית, גם פליאות הכיזרונות ואצילות המדות וגבורת הרוח, - מסתכם ומתבטא הוא בכך: התורה הגואלת. שתי אלה, שהן באות כאחת בתמימותן, כוללות ומפרטות קדושה משולשת, שהיא מפורטת ומבוארת בזה, כשהיא לעצמה, ברוממות עלייתה בקודש אורא דארץ ישראל, בפנייתה והדרכתה לתלמידי-חכמים ולכל העם ישראל כולו.

אזו אמתה - אמתה